

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту
(найменування кафедри)

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня бакалавра
зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
(шифр та найменування спеціальності)
за освітньою програмою професійного спрямування
«Облік і аудит»
(назва освітньої програми)

на тему «Облік та аудит транспортно-експедиторських послуг (на прикладі
ТОВ «Смартагент»)»
(назва теми)

Виконавець:

Студентка ФМОІТ

Верещак Олена Володимирівна
(Прізвище, і'мя, по-батькові) /підпис/

Науковий керівник:

Д.е.н., професор

(науковий ступінь, вчене звання)

Лоханова Наталія Олексіївна
(Прізвище, і'мя, по-батькові) /підпис/

ОДЕСА-2023

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. У сучасних умовах господарювання транспортно-експедиторська діяльність є необхідною складовою сучасного бізнесу, представляє важливу складову торговельного посередництва та є важливим сегментом національної економіки, що пов'язана з діяльністю суб'єктів підприємництва, які пропонують на комерційній основі власні послуги з організації та здійснення перевезення вантажів. В якості основного завдання транспортно-експедиційних організацій виступає пошук найбільш оптимального для замовника варіанту доставки вантажу. Таким чином, актуальність теми дослідження обумовлена потребою підвищення ефективності діяльності транспортно-експедиційних організацій в сучасних економічних умовах.

Оскільки в ринкових умовах, мета підприємства - це отримання прибутку, то правильно організований облік, аналіз та аудит операцій із формування доходів і собівартості є запорукою забезпечення отримання цього прибутку. Формування доходів є ключовим і водночас найскладнішим елементом формування та розвитку операційно-господарського механізму підприємства. Саме від його ретельного вивчення та успішного практичного застосування залежить рентабельність експедиторських послуг загалом та окремих видів перевезень, виявлення резервів зниження собівартості послуг, визначення цін на послуги, обчислення національного доходу у масштабах країни.

У сучасній теорії та практиці існує багато дискусійних аспектів обліку діяльності транспортно-експедиційних послуг їх доходів та витрат з метою формування належного інформаційного забезпечення для потреб управління.

Вагомий внесок у формування теоретико-методичних і практичних засад бухгалтерського обліку транспортно-експедиторської діяльності зробили такі науковці, як: М. Безродний, З. Береза, О. Васирина, В. Гізатулліна, К. Гнедіна, А. Дем'янченко, Л. Зайончик, І. Камінська, К. Кондратюк, В. Онищенко, М. Потоцька, С. Протасеня, В. Роздобудько, М. Солодишева, А. Ткаченко, О. Якубова та ін.

Метою кваліфікаційної роботи є дослідження теоретичних та практичних питань обліку і аудиту діяльності транспортно-експедиторських підприємств, аналіз їх діяльності та формулювання пропозицій щодо удосконалення механізму обліку і аудиту на підприємстві.

Для досягнення окресленої мети в роботі поставлені такі **завдання**:

- Дослідити сутність та правові засади транспортно-експедиторської діяльності;
- Визначити особливості організації обліку транспортно-експедиторської діяльності;
- Проаналізувати податкове законодавство, яке регулює облік транспортно-експедиторської діяльності;

- Надати загальну організаційно-економічну характеристику ТОВ «СМАРТАГЕНТ»;
- Визначити порядок обліку доходів від транспортно-експедиторської діяльності ТОВ «СМАРТАГЕНТ»;
- Дослідити порядок визначення витрат транспортно-експедиторської діяльності ТОВ «СМАРТАГЕНТ» та надати рекомендації з удосконалення обліку на підприємстві;
- Навести загальну методику аудиту транспортно-експедиторських підприємств;
- Надати оцінку системи внутрішнього контролю на підприємстві;
- Провести аналіз результатів діяльності ТОВ «СМАРТАГЕНТ».

Об'єктом дослідження є процес інформаційного забезпечення системи обліку, аудиту та аналізу операцій транспортно-експедиторських компаній.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних питань, загальних принципів, методичних аспектів і практичний інструментарій, пов'язаний з організацією, веденням і реалізацією ефективного обліку, аудиту та аналізу транспортно-експедиторської діяльності ТОВ «СМАРТАГЕНТ».

Методи дослідження. В процесі написання кваліфікаційної роботи при дослідженні теоретичних питань бухгалтерського обліку транспортно-експедиторської діяльності використовувались наступні методи: індукція дедукція. При порівнянні наукових підходів до обліку транспортно-експедиторської діяльності використовувались методи аналізу та синтезу. Для визначення стану обліку господарських операцій ТОВ «СМАРТАГЕНТ» застосовувалися методи спостереження та порівняння

Інформаційну базу кваліфікаційної роботи склали законодавчі та нормативні документи України, праці вітчизняних і закордонних вчених з питань обліку та аудиту транспортно-експедиторської діяльності, спеціалізовані періодичні видання, первинні документи, облікові реєстри та форми звітності підприємства, яке досліджувалось.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У 1 розділі роботи **«Теоретичні засади обліку транспортно-експедиторської діяльності»** розглянуті сутність та правові засади транспортно-експедиторської діяльності, особливості організації обліку транспортно-експедиторської діяльності, податкове законодавство, що регулює облік транспортно-експедиторської діяльності.

У 2 розділі роботи **«Діюча практика обліку транспортно-експедиторської діяльності»** досліджені загальна організаційно-економічна характеристика ТОВ «СМАРТАГЕНТ», особливості обліку доходів від транспортно-експедиторської діяльності ТОВ «СМАРТАГЕНТ», порядок визначення витрат транспортно-експедиторської діяльності ТОВ «СМАРТАГЕНТ».

У 3 розділі роботи «*Теоретичні та практичні питання аудиту та аналізу операцій транспортно-експедиторської діяльності*» розкрито завдання і джерела аудиту транспортно-експедиторських послуг, оцінка системи внутрішнього контролю на підприємстві, аналіз результатів діяльності ТОВ «СМАРТАГЕНТ».

ВИСНОВКИ

У результаті проведеного дослідження можна зробити наступні висновки:

1) На функціонування будь-якого підприємства впливає ефективність логістичних процесів. Враховуючи всю складність пошуку надійного транспорту, необхідність оформлення великої кількості документів, все більше актуалізується діяльність транспортно-експедиторських компаній, які мають особливості бухгалтерського обліку. Транспортно-експедиторська діяльність – це окремий вид транспортних послуг, який пов'язаний не безпосередньо з перевезення вантажу, а з організацією такого перевезення. Більшість чинних нормативно-правових актів не повною мірою охоплюють особливості правовідносин транспортно-експедиційної діяльності. До того ж національне законодавство потребує змін для відповідності нормам міжнародних нормативних актів, які регулюють перевезення та експедиторську діяльність.

2) Певних вдосконалень потребує процес документального оформлення надання експедиторських послуг, зокрема удосконалення форм первинних документів і їх адаптація до потреб управління витратами з урахуванням інформаційних запитів користувачів облікової інформації; обґрунтування системи показників, доцільних для включення до форм первинних документів, для забезпечення контролю додержання встановленого порядку їх оформлення.

3) Для оцінки результативності транспортно-експедиторської діяльності суттєве значення мають витрати і показник собівартості зокрема. Доведено, що багато підприємств експедиторської галузі нехтують застосуванням рахунків 23 «Виробництво» та 90 «Собівартість реалізації» і включають виробничі витрати до складу витрат поточного періоду. Такий підхід викривляє показник прибутковості оскільки послуги можуть бути невиконані в певному обсязі, що вимагає відображення незавершеного виробництва і не відповідає вимогам НП(С)БО 16 «Витрати». Тому процес обліково-інформаційного забезпечення механізму оптимізації собівартості транспортно-експедиторських послуг потребує удосконалення для ефективного здійснення господарської діяльності.

4) Об'єктом дослідження в кваліфікаційній роботі є ТОВ «СМАРТАГЕНТ», яке надає допоміжні послуги у сфері транспортного обслуговування. Підприємство має лінійно-функціональну організаційну структуру і очолюється директором.

Товариство має дійсне свідоцтво платника податку на додану вартість та зареєстроване платником податку на прибуток. За розміром ТОВ «СМАРАГЕНТ» відноситься до мікропідприємств і не застосовує коригування фінансових результатів для визначення податку на прибуток. Концептуальною основою відображення операцій та складання фінансової звітності є національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку. Серед компаній, основним видом діяльності в яких зазначена інша допоміжна діяльність у сфері транспорту підприємство займає 4 539 місце на ринку по обсягу виручки від реалізації.

За період, який досліджувався, у Товариства змінився тип фінансової стійкості до критичного, і це не дивно, враховуючи поточний воєнний стан в країні. Аналіз показників ліквідності ТОВ «СМАРАГЕНТ» відображає знаходження всіх коефіцієнтів поза межами нормативних значень та погіршення всіх коефіцієнтів ліквідності у 2022 році порівняно з 2021 роком. Грошовими коштами у 2022 році товариство може покрити лише 8% поточних зобов'язань, що не відповідає нормативному значенню.

5) Оскільки власного вантажного транспорту у компанії немає, то для виконання зобов'язань по договору, підприємство залучає третіх осіб. У відносинах з третіми особами ТОВ «СМАРАГЕНТ» виступає від свого імені. При отриманні попередньої оплати від клієнта вона відображається на рахунку 36. При виконанні послуг від свого імені всі кошти, отримані експедитором від клієнта, повністю належать експедиторові як плата за надані ним транспортно-експедиторські послуги і включаються до доходу. За 2020-2022 роки дохід від реалізації підприємства збільшився.

6) Послуги транспортно-експедиторського обслуговування ТОВ «СМАРАГЕНТ» надає в сфері морських перевезень, тому об'єктом витрат визначений конкретний контейнер, кожен з яких має власний унікальний номер. У відповідності із встановленою номенклатурою об'єктів обліку витрат організовується аналітичний облік фактичних витрат на підприємстві, необхідний для проведення поточного контролю за формуванням собівартості продукції. Було встановлено, що підприємство не використовує рахунки 91 «Загальновиробничі витрати» та 93 «Витрати на збут».

До прямих витрат на формування експедиторських послуг відносяться витрати на оплату праці експедиторів. Оклади експедиторів розподіляються між контейнерами пропорційно їх кількості. Слід зазначити, що робота експедиторів по оформленню вантажів може виконуватися у нічний час та у вихідні. Проте на підприємстві такі факти не фіксуються в таблиці і, відповідно, доплати не нараховуються.

7) Здійснивши дослідження темпів зміни доходу від реалізації і собівартості ми дійшли висновку, що темпи збільшення собівартості випереджають темпи збільшення доходу, що негативно позначається на валовому прибутку підприємства. Коефіцієнт валового прибутку у 2022 році більше ніж в двічі зменшився. В свою чергу на підприємстві зменшуються і показники рентабельності. Коефіцієнт фінансового ризику свідчить, що у

2020 році на кожну гривню власного капіталу використовувалось 4,73 грн позикового капіталу. У 2022 році ступінь залежності підприємства від позикових коштів дещо зменшилась і складає на 1 грн власного капіталу використання 4,57 грн позикового капіталу. Важливим коефіцієнтом фінансової стійкості є співвідношення дебіторської і кредиторської заборгованості. І цей показник у підприємства за два роки погіршився. На початок 2021 року він складав 0,692, а на кінець 2022 року склав 0,343

В цілому бухгалтерський облік відповідає вимогам чинного законодавства проте можна надати певні рекомендації з його удосконалення.

Оскільки підприємство надає декілька послуг при виконанні договору транспортно-експедитування доцільним було б відслідковування рентабельності кожного виду послуг. Для цього ми пропонуємо відкрити аналітичні рахунки доходу від реалізації – за видами послуг, що надаються ними. Це дасть змогу сформуванню аналітичну інформацію за видами послуг, що надаються підприємством.

Для підвищення аналітичної інформації за видами виконуваних послуг підприємству доцільно до рахунку 903 «Собівартість реалізованих послуг» аналогічно доходу від реалізації відкрити аналітичні рахунки – за видами послуг, що надаються ними.

Внесення змін до аналітичного обліку доходів і витрат шляхом належної його організації сприятиме удосконаленню управлінського обліку і підвищенню ефективності управління підприємствами через оперативність отримання даних.

АНОТАЦІЯ

Верещак О.В. «Облік та аудит транспортно-експедиторських послуг (на прикладі ТОВ «СМАРТАГЕНТ»

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності «071 «Облік і оподаткування» за освітньою програмою «Облік і аудит» –
(шифр та назва спеціальності) (назва освітньої програми)

Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2023.

У роботі розглядаються теоретичні аспекти обліку та аудиту транспортно-експедиторських послуг, методика та організація обліку, аудиту, оцінка внутрішнього контролю у ТОВ «СМАРТАГЕНТ».

Проаналізовано сутність та правові засади транспортно-експедиторської діяльності, особливості організації обліку транспортно-експедиторської діяльності, досліджено правове законодавство, що регулює облік, наведена характеристика ТОВ «СМАРТАГЕНТ», визначені особливості обліку доходів і витрат підприємства та надані рекомендації з удосконалення, проведено оцінку внутрішнього контролю для цілей аудиту, розроблено програму аудиту та проведено аналіз фінансово-економічної діяльності підприємства.

Запропоновано використовувати аналітичні субрахунки для доходів від реалізації та собівартості для визначення рентабельності кожного виду послуг.

Ключові слова: експедиторська діяльність, експедиторська компанія, доходи, витрати, рентабельність, облік, контроль.

ANNOTATION

Vereschak Olena. «Accounting and audit of freight forwarding services (on the example of SMARTAGENT LLC)»

Qualifying work on obtaining a bachelor's degree in the specialty 071 «Accounting and Taxation»
(code and name of the specialty)

for the educational program «Accounting and audit».
(title of the educational program)

Odessa National Economics University. – Odessa, 2023.

The work deals with theoretical aspects of accounting and audit of freight forwarding services, methods and organization of accounting, audit, and assessment of internal control in SMARTAGENT LLC.

The author analyzes the essence and legal basis of freight forwarding activities, features of organization of accounting for freight forwarding activities, studies the legal legislation regulating accounting, provides a description of SMARTAGENT LLC, identifies features of accounting for income and expenses of the enterprise and provides recommendations for improvement, assesses internal control for audit purposes, develops an audit program and analyzes the financial and economic activities of the enterprise.

There were proposed to use analytical subaccounts for sales revenue and cost to determine the profitability of each type of service.

Keywords: forwarding activity, forwarding company, income, expenses, profitability, accounting, control.